herpy

GEKONY

Northern spiny-tailed gecko

Strophurus ciliaris

Strophurus ciliaris to smukły, delikatny gekon z wnętrza i północy Australii, z długimi kolcami nad oczami, kolczastym ogonem i jaskrawo ubarwionym pyskiem. Wspina się po krzewach i spinifeksie, chętnie się wygrzewa, a w razie zagrożenia potrafi wystrzelić z ogona cuchnącą wydzielinę.

Rodzina: Diplodactylidae Dawna nazwa: *Diplodactylus ciliaris*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**12-15 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**6-10 lat**
Aktywność	**Za dnia, o zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Półpustynia**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**25-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**30-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-25 °C**
Wilgotność	**30-50%**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Dojrzałość płciowa	**12-24 miesięcy**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**6-10**
Inkubacja	**55-65 dni** przy 27-29 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik III**
Załącznik unijny	**Załącznik C**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Strophurus ciliaris jest największym z kolczastoogonowych gekonów z rodzaju *Strophurus*. Epitet gatunkowy *ciliaris* oznacza "z rzęsami" i nawiązuje do rzędu długich kolców nad każdym okiem. Kolejne kolce biegną wzdłuż ogona. Gatunek został opisany przez Boulengera w 1885 roku jako *Diplodactylus ciliaris*, a później przeniesiony do rodzaju *Strophurus*.

Ubarwienie jest bardzo zmienne, od jednolicie szarego z nielicznymi czarnymi lub pomarańczowymi łuskami po intensywnie brązowe ze wzorem z szarych, białych i pomarańczowych łusek. Zwierzę potrafi zmieniać barwę od kremowej do czekoladowobrązowej w zależności od pory dnia, temperatury, światła i nastroju, a wiele osobników ma kontrastowo ubarwiony ogon z żółtymi do pomarańczowych plamami. Samice są wyraźnie większe od samców.

Dorosłe osobniki osiągają 12-15 cm długości z ogonem, pojedyncze do 16 cm. Masa ciała nie jest udokumentowana. W niewoli kolczastoogonowe gekony żyją 6-10 lat lub dłużej.

Jak wszystkie gatunki z tego rodzaju, gekon potrafi wystrzelić z ogona gęstą, cuchnącą i nieszkodliwą wydzielinę w kierunku wrogów, takich jak ptaki. Gdy czuje się zagrożony, szeroko otwiera pysk i pokazuje jaskrawo ubarwione podniebienie, unosząc jednocześnie ogon. Wyróżnia się dwa podgatunki: tropikalny *S. c. ciliaris* na północy i pustynną formę *S. c. aberrans* w suchym wnętrzu kontynentu.

W terrarium gatunek jest żywy i dość śmiały, ale nie nadaje się do codziennego brania na ręce. To przede wszystkim zwierzę do obserwacji, zwłaszcza wieczorem, gdy schodzi po gałęziach po owady.

Występowanie i środowisko

Strophurus ciliaris występuje wyłącznie w Australii, gdzie zamieszkuje wnętrze i północną część kontynentu. Podgatunek *ciliaris* znany jest z północnej połowy Terytorium Północnego aż po najdalej na północ wysunięte rejony Australii Zachodniej, z miejscem typowym w Port Darwin. Podgatunek *aberrans* występuje od północno-zachodniego wybrzeża Australii Zachodniej przez suche wnętrze aż po południową część Terytorium Północnego, północną część Australii Południowej, zachodnią część Nowej Południowej Walii i południowo-zachodni Queensland.

Nieco poniżej połowy wszystkich zarejestrowanych stwierdzeń pochodzi z Terytorium Północnego, nieco poniżej jednej trzeciej z Australii Zachodniej, a około jednej dziesiątej z Australii Południowej. Pozostałe przypadają na Queensland i Nową Południową Walię. Gatunku nie odnotowano w Wiktorii.

> **Naturalny zasięg:** Australia.

ŚRODOWISKO

Strophurus ciliaris zamieszkuje tereny suche i półsuche: otwarte zarośla, gąszcze akacjowe, subtropikalne zarośla i kępy traw spinifex. Jest bardziej nadrzewny i nadkrzewowy niż większość gekonów pustynnych i często siedzi na odsłoniętych cienkich gałązkach. Kolczastoogonowe gatunki z tego rodzaju są znane z wygrzewania się w pełnym słońcu wśród drobnych gałązek, a ten gatunek również bywa widywany, jak wygrzewa się w dzień, choć jest głównie nocny.

Nocą poluje na owady i inne stawonogi wśród gałęzi i schodzi na ziemię tylko po to, by przejść z krzewu na krzew. Obserwowano go także, jak zlizywał sok z akacji. Klimat w obszarze występowania waha się od tropikalnego na północy po suchy klimat pustynny we wnętrzu kontynentu, z ciepłymi dniami, chłodniejszymi nocami i chłodną porą suchą. Nie ma szczegółowych pomiarów temperatury i wilgotności dla tego gatunku w naturze, więc wartości dla terrarium opierają się na doświadczeniach z hodowli.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Wysokość jest ważniejsza niż powierzchnia dna, ponieważ *Strophurus ciliaris* jest zwierzęciem wspinającym się. Jeden dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 30 × 30 × 45 cm (długość × szerokość × wysokość). Para lub trio potrzebuje co najmniej 40 × 40 × 60 cm; jest to wartość szacunkowa. Samce trzymaj osobno.

Urządź terrarium dużą liczbą skośnych i pionowych gałęzi, najlepiej suchych i rozgałęzionych, aby gekon mógł się wspinać, wygrzewać i odpoczywać w cieniu. Kilka kawałków kory korkowej zapewni kryjówki, a sucha, wysoka trawa posłuży jako dodatkowe schronienie. Zwierzę potrafi wchodzić po gładkich powierzchniach, więc terrarium musi być szczelnie zamknięte. Jako podłoże stosuje się warstwę piasku o grubości 1-2 cm. Młode dobrze radzą sobie w małych, prostych pojemnikach z siatką w pokrywie i kilkoma gałązkami.

TEMPERATURA

Terrarium dla *Strophurus ciliaris* powinno mieć ciepłą strefę u góry i chłodniejszą u dołu. W dzień powinno być 25-29 °C z miejscem do wygrzewania o temperaturze 30-32 °C wysoko w terrarium. Na noc ogrzewanie wyłącza się całkowicie, a temperatura spada do pokojowej, 22-25 °C. W okresie spoczynku zimowego (patrz rozmnażanie) temperatura w dzień wynosi 24-29 °C, a w nocy spada do około 18 °C.

Gekon dobrze znosi chłód, ale w okresie spoczynku zimowego też zapewnij mu ciepło w ciągu dnia. Użyj małej żarówki grzewczej lub spotu halogenowego w jednym górnym rogu terrarium, sterowanego termostatem, i mierz temperaturę termometrem zarówno u góry, jak i u dołu. Sprawdzaj, czy zwierzę nie siedzi z otwartym pyskiem lub nie chowa się w cieniu

przez cały dzień; wtedy jest za gorąco.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Strophurus ciliaris potrzebuje niskiej wilgotności powietrza. Konkretne wartości nie są udokumentowane, ale 30-50 % odpowiada suchym siedliskom gatunku. Lekko zraszaj ściany terrarium i gałęzie wieczorem dwa-trzy razy w tygodniu i pozwól, by wszystko całkowicie wyschło, tak aby następnego ranka prawie nie było kropli. Gekon chętniej pije krople z liści i gałęzi niż z miseczki, ale mimo to powinna stać mała miseczka ze świeżą wodą.

Utrzymuj podłoże suche. Mokry piasek sprzyja pleśni, a samice składają jaja tam, gdzie jest wilgotno, więc jedynym wilgotnym miejscem powinien być pojemnik do składania jaj. W czasie linienia może pomóc nieco częstsze zraszanie. W okresie spoczynku zimowego zraszaj tylko raz w tygodniu.

OŚWIETLENIE I UVB

Strophurus ciliaris jest aktywny o zmierzchu i w nocy, ale wygrzewa się także w dzień. UVB jest prawdopodobnie korzystne i zalecane. Dobrym rozwiązaniem jest gradient UV z indeksem UV około 3,0 w najwyższym punkcie i cieniem w pozostałej części, co odpowiada strefie Fergusona 2. Użyj świetlówki UVB i zadbaj o to, by zwierzę mogło schronić się przed światłem.

Do rozmnażania dzień świetlny może trwać 14 godzin latem i 6 godzin zimą. Bez rozmnażania prostym rytmem jest 12 godzin światła latem i 10 zimą. W nocy musi być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Strophurus ciliaris żywi się stawonogami i nie jest wybredny. Dorosłe osobniki dostają świerszcze, karaczany i inne owady odpowiedniej wielkości trzy razy w tygodniu, najlepiej wcześniej przez dobę lub dwie karmione warzywami i pokarmem dla owadów. Gekon ma zaskakująco duży pysk i przyjmuje duże ofiary. Larwy muchy żołnierki lub larwy zawisaka tytoniowca można podawać od czasu do czasu dla urozmaicenia.

Podawaj wapń oraz suplement witaminowo-mineralny zgodnie z zaleceniami producenta, a jeśli nie ma UVB, stosuj wapń z witaminą D3. Samice składające jaja potrzebują dodatkowego wapnia. Młode dostają małe świerszcze i duże muszki owocowe (*Drosophila hydei*) codziennie, a później co drugi dzień. Karm wieczorem, gdy gaśnie światło, i tylko wtedy, gdy jest na tyle ciepło, by pokarm mógł zostać strawiony. Owoce ani papki owocowe nie są opisywane jako część diety.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Strophurus ciliaris jest ciekawski i śmiały podczas karmienia i często wychodzi naprzeciw owadom, ale łatwo się stresuje przy braniu na ręce i nie jest zwierzęciem do codziennego podnoszenia. W razie zagrożenia może wystrzelić swoją cuchnącą wydzielinę i może odrzucić ogon. Ogon odrasta, ale często ma inny kształt. Umyj potem ręce i uważaj, by wydzielina nie dostała się do oczu.

Trio może przebywać razem przez lato bez oznak agresji, a na czas spoczynku zimowego płcie się rozdziela. Nigdy nie trzymaj razem dwóch samców i obserwuj, czy nie dochodzi do pogryzień i stresu. Oswojenie i branie na ręce są słabo opisane, więc postępuj ostrożnie.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samce *Strophurus ciliaris* rozpoznaje się po dwóch zgrubieniach hemipenisów u nasady ogona, które zwykle stają się widoczne w wieku 6-12 miesięcy. Samice są większe od samców. Dojrzałość płciowa następuje zwykle w wieku 12-18 miesięcy, ale niektórym osobnikom zajmuje to do 24 miesięcy. Zbyt wczesne rozmnażanie wyczerpuje zapasy wapnia u samicy, więc poczekaj, aż będzie w pełni dorosła i w dobrej kondycji.

GODY I KOPULACJA

Strophurus ciliaris rozmnaża się zwykle w określonym sezonie, ale w niewoli może rozmnażać się przez cały rok. Najlepsze wyniki daje rozdzielenie samca i samicy późną jesienią, gdy dni się skracają, a temperatura spada. Stosuje się chłodny okres trwający osiem-dziesięć tygodni z temperaturą w dzień około 24-29 °C i w nocy do około 18 °C, krótszymi dniami, zraszaniem raz w tygodniu i niewielką ilością pokarmu. Gdy temperatura, światło i ilość pokarmu ponownie rosną, rozpoczyna się sezon rozrodczy i zwierzęta łączy się razem.

Bez rozmnażania para może przebywać razem przez cały rok.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica *Strophurus ciliaris* składa zwykle dwa jaja naraz, czasami tylko jedno. W sezonie nowe zniesienie pojawia się co trzy do pięciu tygodni. Jeden sezon daje zwykle 6-8 zniesień, a samica może złożyć do 10 zniesień w ciągu roku. Jest to bardzo wyczerpujące dla samicy, więc po około trzech zniesieniach ogranicz karmienie, by przyhamować produkcję jaj, i podawaj obficie wapń.

Samica linieje od jednego do siedmiu dni przed złożeniem jaj i ma wtedy wyraźnie gruby brzuch. Postaw na dnie pojemnik do składania jaj, np. odwróconą miskę z terakoty lub plastikowy pojemnik z otworem w pokrywie, z 5 cm wilgotnego piasku, mieszanki piasku i torfu lub wilgotnego torfowca. Samica wchodzi do środka nocą i składa jaja na samym dnie. Resztę terrarium utrzymuj suchą, by nie składała jaj w innych miejscach.

INKUBACJA

Jaja *Strophurus ciliaris* ostrożnie wyjmuje się i umieszcza w małym pojemniku z perlitem wymieszanym z wodą w proporcji 1:1, a inkubacja odbywa się w temperaturze 27-29 °C. W tej temperaturze wyklucie następuje po 55-65 dniach. Podłoże powinno być równomiernie wilgotne, ale nie mokre.

Temperaturowa determinacja płci nie została u tego gatunku zbadana. Nie obracaj jaj i zaznacz ołówkiem ich górną stronę.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Młode *Strophurus ciliaris* są bardzo małe, ale brak wiarygodnych danych o ich masie i długości przy wykluciu. Odchowuje się je pojedynczo w małych kubeczkach (ok. 1 litra) z siatką w pokrywie i utrzymuje tak jak dorosłe. Jedzą małe świerszcze, duże muszki owocowe i strąkowce, a karmi się je najpierw codziennie, później co drugi dzień. Przy bardzo intensywnym karmieniu samica może złożyć jaja już w pierwszym roku życia, ale nie jest to zalecane. Krzywe wzrostu nie zostały opisane.

Zdrowie i częste błędy

Choroby *Strophurus ciliaris* są opisane jedynie skąpo, więc poniższe informacje opierają się na ogólnych doświadczeniach z małymi owadożernymi gekonami:

- Niedobór wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u młodych i u samic hodowlanych z wieloma zniesieniami. Prowadzi to do miękkich kości i drżenia. Opylaj owady i zapewnij UVB.
- Nadmierne rozmnażanie. Samica, która składa zniesienie za zniesieniem bez odpoczynku, chudnie i słabnie. Ogranicz karmienie i zrób przerwę.
- Zbyt wilgotne terrarium z pleśnią i problemami skórnymi. Utrzymuj podłoże suche i zraszaj tylko wieczorem.
- Resztki wylinki na palcach i ogonie, które mogą uciskać i prowadzić do utraty palców. Zapewnij nieco więcej wilgoci podczas linienia.
- Utrata ogona przy braniu na ręce lub w walkach. Ogon odrasta, ale wygląda inaczej.

Zdrowe zwierzę ma czyste oczy, pełny ogon i dobry chwyt. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli gekon traci na wadze, nie je przez kilka tygodni, ma cienki ogon lub wydaje się osłabiony.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.